

УДК 658:338.45

Чернишов В.В., ст. викладач кафедри фінансів, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, м. Харків, Україна
e-mail: chernyshov_vvv@rambler.ru

АНАЛІЗ СТРАТЕГІЧНИХ ПРІОРИТЕТІВ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ДІАГНОСТИКИ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Анотація. В статті запропоновано використання матричних методів стратегічного аналізу для виявлення стану та перспектив розвитку машинобудівних підприємств України. Здійснено аналіз інноваційної активності машинобудівних підприємств. Узагальнено внутрішні та зовнішні фактори впливу на діяльність інноваційно активних машинобудівних підприємств шляхом SWOT-аналізу. Експертами оцінено окремо недоліки та переваги, а також сильні та слабкі сторони, що є основними факторами при формуванні системи фінансової діагностики машинобудівних підприємств. Відповідно до проведеного SWOT-аналізу формування системи фінансової діагностики машинобудівних підприємств, виділено основні пріоритетні напрямки реалізації фінансової діагностики. Запропоновано етапи аналізу пріоритетів при формуванні системи фінансової діагностики машинобудівних підприємств. Запропоновано, на основі фінансових показників діяльності підприємства, що відображають вплив усіх факторів як зовнішнього так і внутрішнього середовища оцінити та сформувані кластери, з метою формування системи фінансової діагностики машинобудівних підприємств. Аналіз індикаторів проведено на основі 22 підприємств машинобудівної промисловості. Виділено 4 кластери підприємств машинобудування. Критерієм якості кластеризації є співвідношення між груповою і внутрішньо кластерною дисперсією. Дослідження показують, що тільки на основі своєчасної і достовірної оцінки фінансового стану існує можливість розробки і прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Результати досліджень мають стати основою для підтримки інноваційно активних машинобудівних підприємств, що обумовлюють необхідність проведення подальших досліджень та розробок з метою удосконалення теорії і практики щодо фінансової діагностики машинобудівних підприємств.

Ключові слова: промисловість, машинобудування, фінансова діагностика, фактори, індикатори, кластер, матриця.

Чернишов В.В., ст. викладач кафедри фінансів, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, м. Харків, Україна.

АНАЛИЗ СТРАТЕГИЧЕСКИХ ПРИОРИТЕТОВ ФОРМИРОВАНИЯ ФИНАНСОВОЙ ДИАГНОСТИКИ МАШИНОСТРОИТЕЛЬНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

Аннотация. В статье предложено использование матричных методов стратегического анализа для выявления состояния и перспектив развития машиностроительных предприятий Украины. Осуществлен анализ инновационной активности машиностроительных предприятий. Обзор внутренние и внешние факторы влияния на деятельность инновационно активных машиностроительных предприятий путем SWOT-анализа. Экспертами оценены отдельно недостатки и преимущества, а также сильные и слабые стороны, являются основными факторами при формировании системы финансовой диагностики машиностроительных предприятий. Согласно проведенному SWOT-анализа формирования системы финансовой диагностики машиностроительных предприятий, выделены основные приоритетные направления реализации финансовой диагностики. Предложено этапы анализа приоритетов при формировании системы финансовой диагностики машиностроительных предприятий. Предложено на основе финансовых показателей деятельности предприятия, отражающие влияние всех факторов как внешнего так и внутреннего среды оценить и сформировать кластеры, с целью формирования системы финансовой диагностики машиностроительных предприятий. Анализ индикаторов проведено на основе 22 предприятий машиностроительной промышленности. Выделено 4 кластера предприятий машиностроения. Критерием качества кластеризации является соотношение между групповой и внутренне кластерной дисперсией. Исследования показывают, что только на основе своевременной и достоверной оценки финансового состояния существует возможность разработки и принятия обоснованных управленческих решений. Результаты исследований должны стать основой для поддержки инновационно активных машиностроительных предприятий, обуславливающие необходимость проведения дальнейших исследований и разработок с целью усовершенствования теории и практики по финансовой диагностики машиностроительных предприятий.

Ключевые слова: промышленность, машиностроение, финансовая диагностика, факторы, индикаторы, кластер, матрица.

Чернышев В.В., ст. преподаватель кафедры финансов, Харьковский национальный экономический университет, г. Харьков, Украина.

ANALYSIS OF STRATEGIC PRIORITIES FOR FORMATION OF FINANCIAL DIAGNOSTICS OF MACHINE-BUILDING ENTERPRISES

Abstract. Introduction. *The article suggests the use of matrix methods of strategic analysis to determine the state and prospects of the development of machine-building enterprises in Ukraine.*

Purpose. *Analysis of the factors of influence both external and internal environment in order to establish strategic priorities for the formation of financial diagnostics of machine-building enterprises.*

Result. *The analysis of innovation activity of machine-building enterprises is carried out. Generalized internal and external factors of influence on activity of innovative active machine-building enterprises by SWOT-analysis. The experts evaluate separately the disadvantages and advantages, as well as the strengths and weaknesses that are the main factors in shaping the system of financial diagnostics of machine-building enterprises. According to the SWOT-analysis of the formation of the system of financial diagnostics of machine-building enterprises, the main priority directions of the implementation of financial diagnostics are highlighted. The stages of the analysis of priorities at the formation of the system of financial diagnostics of machine-building enterprises are offered. It is proposed to evaluate and form clusters on the basis of financial indicators of the enterprises reflecting the influence of all factors, both external and internal environment, with the purpose of forming a system of financial diagnostics of machine-building enterprises. The analysis of indicators was conducted on the basis of 22 enterprises of the machine-building industry. 4 clusters of machine building enterprises are allocated. The criterion for clustering quality is the correlation between group and intra cluster variance. Studies show that only on the basis of a timely and reliable assessment of the financial state there is the possibility of developing and adopting sound management decisions.*

Conclusions. *The results of research should become the basis for supporting innovative machine-building enterprises, which determine the need for further research and development in order to improve the theory and practice of financial diagnostics of machine-building enterprises.*

Key words: *industry, machine building, financial diagnostics, factors, indicators, cluster, matrix.*

JEL Classification: C 490, C 500, C 590.

Постановка проблеми. Діяльність підприємств характеризуються значним розширенням зовнішнього та внутрішнього середовища, а також жорсткою конкуренцією на фінансовому ринку. Підприємствам машинобудівної промисловості необхідно оновлювати та забезпечувати відтворення новітніх технологій, що забезпечує стратегічний розвиток.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальні проблеми пов'язані з станом підприємств машинобудування в Україні, розглянуто в працях вітчизняних та зарубіжних економістів, таких як: Ковальчук М. Б. [1], Малащук Д. В. [2], Шкільнюк О. М. [3], Карачина Н. П. [4], Барташевська Ю. М. [5], Ковальчук С. В., Гродовський О. В. [6], Черномазюк А. Г., Стадник В. В. [7], Шапуров О. О. [8]. Широке коло питань щодо визначення завдань та необхідних заходів для перетворення машинобудування на конкурентоспроможну і інноваційно привабливу галузь, потребують подальшого дослідження.

Формулювання цілей дослідження. Аналіз факторів впливу як зовнішнього так і внутрішнього середовища з метою встановлення стратегічних пріоритетів формування фінансової діагностики машинобудівних підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. З метою визначення напрямів формування системи фінансової діагностики проведено SWOT-аналіз, що узагальнив інформацію стосовно діяльності підприємств, актуалізує проблеми з розвитком і неефективним функціонуванням підприємств та визначення стратегічних пріоритетів розвитку, що задовольнить потребам споживачів.

Зазначено, що SWOT-аналіз – це визначення сильних та слабких сторін підприємства при формуванні системи фінансової діагностики, а також переваг та недоліків, що виходять із зовнішнього середовища.

Діагностика, як метод дослідження визначається при необхідності у розробці та реалізації стратегії розвитку підприємств машинобудування. Фінансова діагностика спрямована на діагностування проблем, що викликані

не ефективним функціонуванням підприємства та виникненням негативних наслідків, а саме кризових ситуацій. Сучасна діяльність підприємств спрямована на ухвалення перспективних управлінських рішень оснований на методології, що передбачає напрями, форм та цілі розвитку підприємства з урахуванням зовнішнього середовища.

Проведено порівняльний аналіз засобів щодо функціонування виробничого циклу. Проаналізовано сильні та слабкі сторони, переваги та недоліки суб'єкта господарювання з метою формування системи фінансової діагностики підприємства (рис. 1).

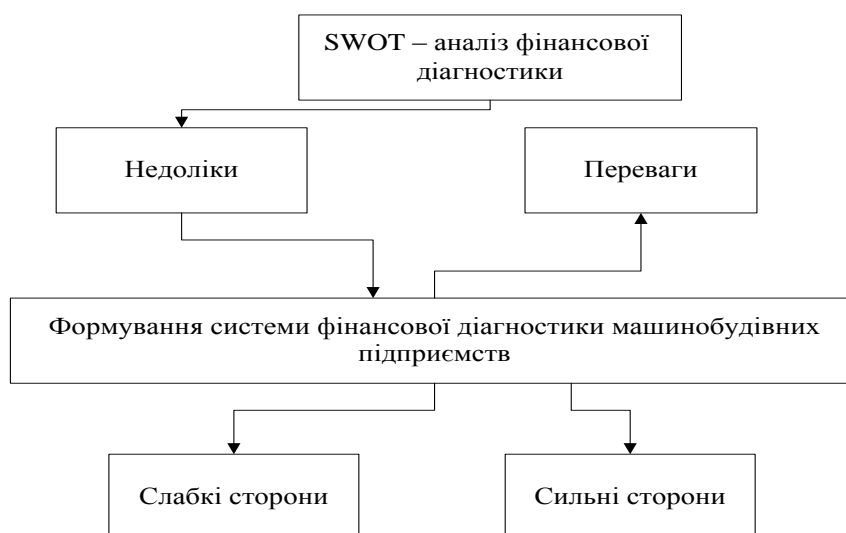

Рисунок 1 – SWOT - аналіз формування системи фінансової діагностики машинобудівних підприємств

Джерело: авторська розробка

Сильні сторони – переваги для суб'єкта господарювання при формуванні системи фінансової діагностики підприємства. Слабкі сторони – не доопрацювання (недоліки) діяльності суб'єктів господарювання. Переваги – фактори, використання яких створить сприятливі умови у діяльності підприємства. Недоліки – фактори, які можуть потенційно погіршити становище підприємства на ринку.

Місія системи фінансової діагностики полягає в забезпеченні підприємства такою системою, з якою будуть вирішені питання щодо

розширення та посилення конкурентних переваг на ринку.

Встановлено сукупність факторів, що мають вплив на фінансовий стан підприємства: наявність фінансової стратегії підприємства; відсутність короткострокових і довгострокових кредитів; відсутність довгострокового планування показників фінансової діяльності підприємства; систематичне здійснення аналізу фінансово-господарської діяльності; вплив держави на фінансово-господарську діяльність; недостатній контроль за виконанням фінансової стратегії; низька рентабельність продажу робіт та послуг; висока собівартість послуг підприємства; відсутність системи контролінгу на підприємстві.

Доведено, що SWOT-аналіз дасть можливість об'єктивно оцінити місце досліджуваного об'єкта, а саме 22 підприємства машинобудівної промисловості та встановити особливості розвитку складових елементів. На основі опрацювань літературних джерел щодо розвитку та діяльності підприємств, визначено основні недоліки, переваги, сильні та слабкі сторони.

Зазначено, що фінансова діагностика – це встановлення якісного і кількісного виміру впливу факторів на результативний показник та визначення варіантів дій при прийнятті оптимальних управлінських рішень.

Експертам запропоновано оцінити окремо недоліки та переваги, а також сильні та слабкі сторони, що є основними факторами при формуванні системи фінансової діагностики машинобудівних підприємств (табл. 1–4).

При оцінці експертами недоліків та переваг, а також сильних та слабких сторін у SWOT – аналізі з метою визначення пріоритетних напрямів при формуванні системи фінансової діагностики машинобудівних підприємств, виявлення наявності зв'язку між декількома ранжуваннями, запропоновано розрахувати коефіцієнт конкордації [9].

Коефіцієнт конкордації для рангів недоліків при формуванні системи фінансової діагностики машинобудівних підприємств становить 0,27 ($W \in [0; 1]$, де $W = 1$ – максимальна узгодженість). Значимість цього коефіцієнта перевірена за коефіцієнтом χ^2 – розподілу Пірсона (кількість експертів (n–5))

[9]. Аналогічно перевірено узгодженість рангів слабких, сильних сторін та переваг при формуванні системи фінансової діагностики машинобудівних підприємств. Коефіцієнт конкордації слабких сторін $W = 0,19$, що є також значимим. Проте при порівнянні рангів переваг та сильних сторін коефіцієнт конкордації зменшується до $W = 0,11$. Це насамперед пов'язано з необхідністю впровадження дієвих заходів щодо ефективного розвитку машинобудування. Для цього необхідний перегляд пріоритетних завдань, перебудова стратегій та зміна рівня їх ефективного розвитку.

В опитуванні брали участь експерти – спеціалісти у сфері фінансів. До експертної групи увійшли науковці, що займаються дослідженнями у цій сфері. Експертам надано матриці оцінки недоліків, переваг, слабких та сильних сторін при формуванні системи фінансової діагностики машинобудівних підприємств. Кожний фактор матриці мав оцінку: 0 – якщо цей фактор немає впливу, 1 – має вплив, але не чіткі грані, 2 – однакова значущість, 3 – незначне переважання значущості фактора над іншим, 4 – прослідковувалося залежність фактора, 5 – абсолютна залежність.

Усі отримані дані були згруповані у чотири матриці оцінки при формуванні системи фінансової діагностики машинобудівних підприємств (табл. 1, 2, 3, 4).

У табл. 1 подано матрицю оцінки недоліків при формуванні системи фінансової діагностики машинобудівних підприємств.

Таблиця 1 Матриця оцінки недоліків при формуванні системи фінансової діагностики машинобудівних підприємств

Оцінка недоліків при формуванні системи фінансової діагностики машинобудівних підприємств	Експерт					Сума оцінок
	1	2	3	4	5	
Відсутність короткострокових і довгострокових кредитів	2	4	5	3	2	16
Висока собівартість послуг підприємств	4	5	3	4	6	22
Висока інфляція	6	5	5	4	5	25
Несприятливе бізнес-середовище	5	4	5	3	4	21
Недооцінка машинобудування, як основної галузі промисловості в Україні	5	6	4	5	4	24
Відсутність стабільного фінансування	5	3	5	4	4	21
Зростання фінансової кризи	5	4	5	6	4	24
Загальна оцінка недоліків SWOT – аналізу						153

Джерело: авторська розробка

Як видно з табл. 1, експерти вважають, що розвиток машинобудування залежить від промислового потенціалу держави, її конкурентоспроможність на зовнішніх ринках, а також рівень соціального розвитку держави. Так, при оцінці недоліків щодо формування системи фінансової діагностики машинобудівних підприємств експертами виділено: висока інфляція (25), що стримує системо утворюючий розвиток галузі промисловості України. У цілому ця матриця оцінена в 153 бали, що вказує на необхідність упровадження деяких змін.

У табл. 2 подано матрицю оцінки переваг при формуванні системи фінансової діагностики машинобудівних підприємств.

Таблиця 2 Матриця оцінки переваг при формуванні системи фінансової діагностики машинобудівних підприємств

Оцінка переваг при формуванні системи фінансової діагностики машинобудівних підприємств	Експерт					Сума оцінок
	1	2	3	4	5	
Наявність висококваліфікованих ІТ-спеціалістів	5	4	6	6	4	25
Вдосконалена територіальна організація машинобудівного комплексу	3	4	5	4	6	22
Розширення попиту на внутрішньому ринку	6	5	5	6	4	26
Ефективне використання матеріальних ресурсів	5	6	4	5	5	25
Оптимізація митних зборів	4	3	5	6	5	23
Наявність оборотних коштів	5	6	5	4	4	24
Традиції та досвід машинобудівної продукції	6	4	5	6	6	27
Загальна оцінка переваг SWOT – аналізу						172

Джерело: авторська розробка

Дані табл. 2 свідчать, що при формуванні системи фінансової діагностики машинобудівних підприємств вказані переваги матимуть значний вплив щодо загальних тенденцій розвитку, характерних для галузі.

Експерти вважають, що найважливішим факторам переваг є: традиції та досвід машинобудівної продукції (27). Загалом матриця оцінки переваг при формуванні фінансової діагностики машинобудівних підприємств оцінена експертами в 172 бали. Виділені фактори переваг мають вплив на подальший розвиток який необхідний забезпечити достатньо високий рівень діяльності машинобудівної галузі.

У табл. 3 та 4 подані матриці оцінки сильних та слабких сторін фінансової діагностики машинобудівних підприємств, які впливають на

вибір, виявлення яких стане значним поштовхом при формуванні системи.

Таблиця 3 Матриця оцінки слабких сторін при формуванні системи фінансової діагностики машинобудівних підприємств

Оцінка слабких сторін при формуванні системи фінансової діагностики машинобудівних підприємств	Експерт					Сума оцінок
	1	2	3	4	5	
Вплив держави на діяльність підприємств	4	5	4	4	6	23
Низька рентабельність підприємств	6	4	4	5	5	24
Недостатній обсяг інвестицій в машинобудування	6	6	5	4	4	25
Недостатня питома вага реалізованої інноваційної продукції в загальному обсязі реалізованої продукції галузі	5	6	6	5	4	26
Недостатня ефективність державного управління	3	4	5	6	6	24
Ризик банкрутства	5	3	4	4	5	21
Зношеність активної частини основних фондів	5	3	3	4	5	20
Загальна оцінка слабких сторін SWOT – аналізу,						163

Джерело: авторська розробка

Дані табл. 3 вказують на такі слабкі сторони: недостатня питома вага реалізованої інноваційної продукції в загальному обсязі реалізованої продукції галузі (26), недостатній обсяг інвестицій в машинобудування (25). У цілому матриця слабких сторін SWOT–аналізу оцінена експертами в 163 бали.

Виділені сильні сторони представлені у табл. 4, де більш значущими були: наявність конкурентоспроможної техніки (продукції) (28), достатній рівень конкуренції на внутрішньому ринку (27), розширення інноваційного та науково-технічного потенціалу підприємств машинобудування (27), підвищення інвестиційної привабливості підприємств (27). Всі останні фактори мали оцінку приблизно однаковою, що свідчить про значущість кожного з вказаних факторів матриці.

Таблиця 4 Матриця оцінки сильних сторін при формуванні системи фінансової діагностики машинобудівних підприємств

Оцінка сильних сторін при формуванні системи фінансової діагностики машинобудівних підприємств	Експерт					Сума оцінок, %
	1	2	3	4	5	
Запровадження проектів оновлення виробництва машинобудування	6	5	5	4	5	25
Достатній рівень конкуренції на внутрішньому ринку	6	5	6	5	5	27
Розширення інноваційного та науково-технічного потенціалу підприємств машинобудування	6	6	5	6	4	27

Підвищення економічної стратегії та соціальної політики	5	4	6	5	5	25
Підвищення інвестиційної привабливості підприємств	6	5	6	5	5	27
Наявність конкурентоспроможної техніки (продукції)	6	5	5	6	6	28
Розширення корпоративної культури	4	5	5	6	6	26
Загальна оцінка сильних сторін SWOT – аналізу						185

Джерело: авторська розробка

Проведений SWOT-аналіз при формуванні системи, зіставлено сильні та слабкі сторони, недоліки та переваги, що узагальнив результати та визначив основні напрями реалізації фінансової діагностики машинобудівних підприємств.

У табл. 5 подано матрицю SWOT недоліків та слабких сторін, що визначить стратегічні орієнтири при формуванні системи фінансової діагностики машинобудівних підприємств. Як видно з табл. 5, сформовано матрицю недоліків та слабких сторін при формуванні системи фінансової діагностики машинобудівних підприємств, виділено рівні загроз та наслідків. Відповідно до залежності від вірогідності впливу несприятливих факторів при формуванні системи фінансової діагностики машинобудівних підприємств високий рівень загроз та важкі наслідки має: низька рентабельність підприємств; недооцінка машинобудування, як основної галузі промисловості в Україні. Високим рівнем загроз та руйнівних наслідків експерти вважають недостатню питому вагу реалізованої інноваційної продукції в загальному обсязі реалізованої продукції галузі.

У табл. 6 подано матрицю SWOT переваг та сильних сторін, що визначить стратегічні орієнтири при формуванні системи фінансової діагностики машинобудівних підприємств. Як видно з табл. 6, формування матриці переваг та сильних сторін при формуванні системи фінансової діагностики машинобудівних підприємств, визначено рівень можливості та впливу ефективного розвитку галузі. Формування системи фінансової діагностики машинобудівних підприємств при високому рівні можливостей та сильному впливі такі: наявність конкурентоспроможної техніки (продукції); підвищення інвестиційної привабливості підприємств.

Таблиця 5 Матриця SWOT недоліків та слабких сторін при формуванні системи фінансової діагностики машинобудівних підприємств

Вірогідність впливу несприятливих факторів при формуванні системи фінансової діагностики машинобудівних підприємств		Наслідки		
		Руйнівні (Р)	Важкі (В)	Легкі (Л)
Рівень загроз	Високий (В)	Недостатня питома вага реалізованої інноваційної продукції в загальному обсязі реалізованої продукції галузі	Низька рентабельність підприємств; Недооцінка машинобудування, як основної галузі промисловості в Україні	Ризик банкрутства, Відсутність стабільного фінансування; Несприятливе бізнес-середовище
	Середній (С)	Висока інфляція; Недостатній обсяг інвестицій в машинобудування	Вплив держави на діяльність підприємств	Зношеність активної частини основних фондів
	Низький (Н)	Недостатня ефективність державного управління; Зростання фінансової кризи	Висока собівартість послуг підприємств	Відсутність короткострокових і довгострокових кредитів

Джерело: авторська розробка

Таблиця 6 Матриця SWOT переваг та сильних сторін при формуванні системи фінансової діагностики машинобудівних підприємств

Вірогідність формуванні системи фінансової діагностики машинобудівних підприємств		Вплив		
		Сильний (С)	Помірний (П)	Слабкий (С)
Рівень можливості	Високий (В)	Наявність конкурентоспроможної техніки (продукції); Підвищення інвестиційної привабливості підприємств	Розширення попиту на внутрішньому ринку; Ефективне використання матеріальних ресурсів	Наявність оборотних коштів
	Середній (С)	Розширення інноваційного та науково-технічного потенціалу підприємств машинобудування; Традиції та досвід машинобудівної продукції	Розширення корпоративної культури; Наявність висококваліфікованих ІТ-спеціалістів	Оптимізація митних зборів
	Низький (Н)	Достатній рівень конкуренції на внутрішньому ринку	Запровадження проектів оновлення виробництва машинобудування; Підвищення економічної стратегії та соціальної політики	Вдосконалена територіальна організація машинобудівного комплексу

Джерело: авторська розробка

Відповідно до проведеного SWOT-аналізу формування системи фінансової діагностики машинобудівних підприємств, виділено основні пріоритетні напрямки реалізації фінансової діагностики: підвищення рівня промислового розвитку всіх підприємств країни, що забезпечить змін рівня попиту та їх платоспроможності; використання фінансових ресурсів на інвестування оновлення основних засобів; забезпечення високої сировинної спрямованості промислового виробництва; встановлення чітких механізмів кредитування, особливо на довгострокову перспективу, та високі ставки по кредитам; забезпечення дієвої підтримки від держави, особливо при компенсації вартості імпортової техніки, та дієвість механізму фінансового лізингу; забезпечення необхідної сучасної ринкової інфраструктури; встановлення дієвих підходів щодо завоювання частини на ринку в умовах вільної конкуренції; забезпечення фінансування основних фондів та їх оновлення; забезпечення висококваліфікованих кадрів.

Запропоновано наступні етапи аналізу при формуванні фінансової діагностики машинобудівних підприємств, що подано на рис. 2.

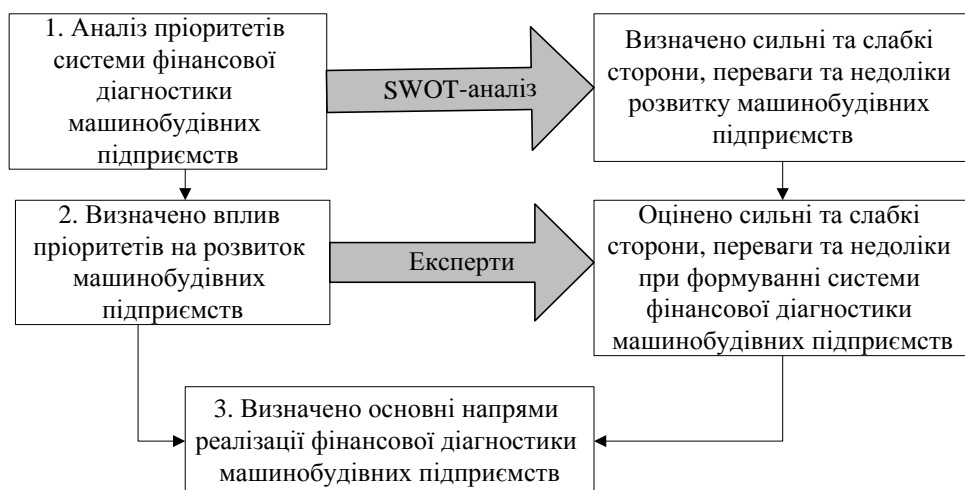

Рисунок 2 – Етапи аналізу пріоритетів при формуванні системи фінансової діагностики машинобудівних підприємств

Джерело: авторська розробка

Як видно на рис. 2, автором визначено основні напрямки реалізації фінансової діагностики машинобудівних підприємств. Запропоновано, на основі фінансових показників діяльності підприємства, що відображають вплив

усіх факторів як зовнішнього так і внутрішнього середовища оцінити та сформувати кластери, з метою формування системи фінансової діагностики машинобудівних підприємств.

Відповідно до проведеного SWOT-аналізу, а також літературних джерел [10, 11, 12, 13, 14, 15, 16] виділено показники, а саме: коефіцієнт фінансової незалежності, коефіцієнт фінансування, коефіцієнт маневреності власного капіталу, коефіцієнт інвестування, які виступають індикаторами при формуванні системи фінансової діагностики машинобудівних підприємств.

Головною метою фінансового аналізу підприємства є не тільки результат фінансових відносин із установою, але й виконання своїх зобов'язань. Тому аналіз за виділеними коефіцієнтами засвідчить, що деяка частина підприємств не виконує нормативних значень. На це можуть впливати як зовнішні, так і внутрішні чинники, що є результатом неефективного управління формуванням, розміщенням і використанням ресурсів підприємства. Аналіз індикаторів проведено на основі 22 підприємств машинобудівної промисловості. Наступним етапом аналізу даних є алгоритм процесу побудови кластерів підприємств для формування системи фінансової діагностики машинобудівних підприємств. З метою визначення кількості кластерів у пакеті Statistica 10.0 на основі даних індикаторів побудована дендрограма (дерево класифікацій), яка представлена на рис. 3.

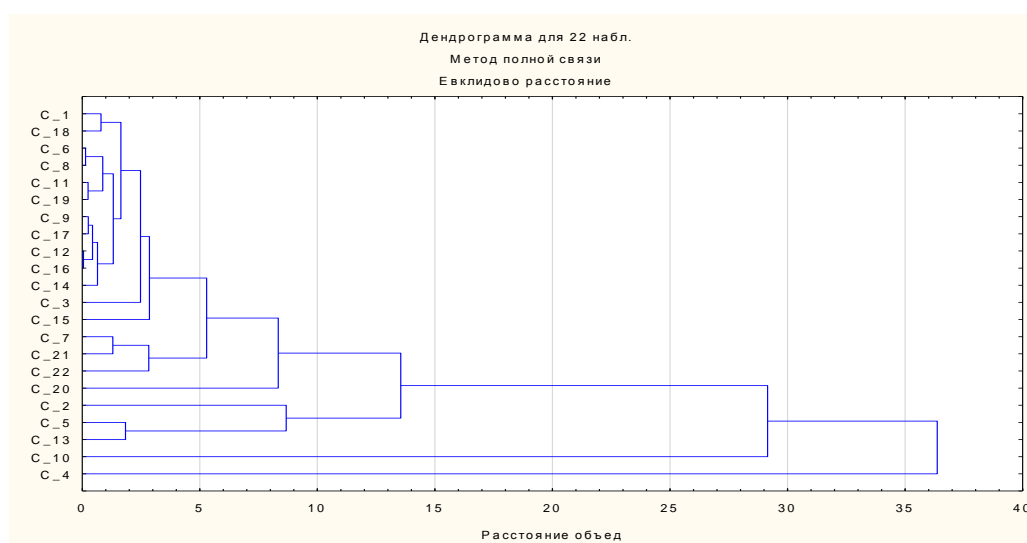

Рисунок 3 – Групування підприємств на основі індикаторів при формуванні системи фінансової діагностики машинобудівних підприємств

Джерело: авторська розробка

При побудові дендрограми як міри відстані використана Евклідова відстань, а способом вимірювання був метод оцінки відстані до центру кластера [17]. Виділено 4 кластери підприємств, що представлені у табл. 7.

Таблиця 7 Результати кластеризації

Номер кластера	Кількість підприємств, що увійшли у кластер
1	5
2	5
3	10
4	2

Джерело: авторська розробка

Критерієм якості кластеризації є співвідношення між груповою і внутрішньо кластерною дисперсією. Значне переважання міжкластерної дисперсії вказує на те, що об'єкти, які входять до кластера, мають схожість та значно відрізняються від інших об'єктів у вибірці [17].

Висновки. У статті здійснено аналіз стратегічних пріоритетів фінансової діагностики машинобудівних підприємств. Оцінено сильних і слабких факторів стосовно можливостей і загроз зовнішнього ринкового середовища дає можливість прогнозувати зростання обсягів капіталовкладень у сфері інновацій. Основною метою діагностики діяльності машинобудівних підприємств на засадах використання фінансових індикаторів є виявлення проблем у фінансово-економічній сфері. До найбільш поширених проблем доцільно віднести: дефіцит коштів для погашення зобов'язань, низьку платоспроможність, збитковість, високі витрати діяльності, зниження фінансової незалежності, нарощення кредиторської заборгованості, виникнення значних обсягів безнадійної дебіторської заборгованості тощо. У кожному конкретному випадку доцільно виявляти причини існуючих проблем та приймати зважені й обґрунтовані управлінські рішення щодо їх подолання. Результати досліджень мають стати основою для підтримки інноваційно активних машинобудівних підприємств.

Література:

1. Ковальчук М. Б. Розвиток експортного потенціалу машинобудівних підприємств: проблеми законодавчого забезпечення та підвищення

конкурентоспроможності / М. Б. Ковальчук // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. – 2008. – №6(74). – С. 83–92.

2. Малащук Д. В. Україна на світовому ринку машинобудівної продукції / Д. В. Малащук // Зовнішня торгівля: право та економіка. – 2007. – № 1(30). – С. 35 – 46.

3. Шкільнюк О. М. Основні напрями та пріоритети інноваційної діяльності в машинобудуванні України / О. М. Шкільнюк // Формування ринкових відносин в Україні. – 2007. – №5. – С. 100 –105

4. Карачина Н. П. Машинобудування України: сучасний стан, тенденції та перспективи розвитку за умов економічної кризи / Н. П. Карачина // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". – 2009. – №647. – С. 64–70.

5. Барташевська Ю. М. Розвиток машинобудування України: стан, проблеми, перспективи розвитку / Ю. М. Барташевська // Європейський вектор економічного розвитку. – 2010. – № 1(8). – С. 19–25.

6. Ковальчук С. В. Інноваційна парадигма формування економічної стратегії підприємств: монографія / С. В. Ковальчук, О. В. Гродовський. – Хмельницький: ХНУ, 2010. – 199 с.

7. Черномазюк А. Г. Сучасні тенденції розвитку вітчизняного машинобудування та його ресурсні детермінанти / А. Г. Черномазюк, В. В. Стадник // Вісник Запорізького національного університету. – 2010. – №2(6). – С.91–99.

8. Шапуров О. О. Стан і тенденції розвитку машинобудування / О. О. Шапуров // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – №.3. – С. 57–63.

9. Ліснічук О. А. Матриця санаційної спроможності та вибір стратегій санації для машинобудівних підприємств України / О. А. Ліснічук // Вісник ЖДТУ. – 2012. – №3(61). – С. 321–324.

10. Гусєва Ю. Ю. Розроблення моделі діагностики фінансового стану машинобудівних підприємств з використанням дискримінантного аналізу // Ю. Ю. Гусєва, О. В. Гребенікова / Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: Проблеми теорії та практики, 2008. – № 3(3). – С. 15–24.

11. Воронкова А. Е. Діагностика стану підприємства: теорія і практика: монографія / За заг. ред. проф. А. Е. Воронкової. – Х. : ИНЖЕК, 2006. – 448 с

12. Зимин Н. Е. Анализ и диагностика финансового состояния предприятий : учеб. пособие / Н. Е. Зимин. – М. : Инфра-М, 2002, 321 с.

13. Шеремет А. Д. Методика финансового анализа / А. Д. Шеремет, Р. С. Сайфулин, Е. В. Негашев. – М. : ИНФРА–М, 2000. – 208 с.

14. Приймак С. В. Діагностика фінансового стану підприємства в системі контролінгу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / Приймак Світлана Вікторівна ; ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України». – Київ, 2007. – 21 с.

15. Сметанюк О. А. Методика діагностики кризи підприємства за оцінкою показників фінансового стану в умовах організаційних змін / О. А. Сетанюк // Вісник Хмельницького національного університету (Вісник

Технологічного університету Поділля). – Хмельницький: ХНУ, 2005. – №6. – Т. 1. – С. 128–131.

16. Городня Т. А. Діагностика фінансового стану підприємства / Т. А. Городня, І. В. Явтуховська // Науковий вісник НЛГУ України. – 2013. – Вип. 23.16. – С. 207–212.

17. Дубров А. М. Многомерные статистические методы / А. М. Дубров, В. С. Мхитарян, Л. И. Трошин. – М. : Финансы и статистика, 2003. – 350 с.

References:

1. Kovalchuk M. B. (2008), «Development of export potential of machine-building enterprises: problems of legislative provision and increase of competitiveness», *Sotsialno-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy*, vol. 6(74), pp. 83–92.

2. Malashchuk D. V. (2007), «Ukraine on the world market of machine-building products», *Zovnishnia torhivlia: pravo ta ekonomika*, vol. 1(30), pp. 35 – 46.

3. Shkilniuk O. M. (2007), «Main directions and priorities of innovations in engineering in Ukraine», *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini*, vol. 5, pp. 100–105

4. Karachyna N. P. (2009), «Machine-building in Ukraine: the current state, trends and prospects of development in the conditions of the economic crisis», *Visnyk Natsionalnoho universytetu "Lvivska politekhnik"*, vol. 647, pp. 64–70.

5. Bartashevskaya Yu. M. (2010), «The development of the machine building industry in Ukraine: state, problems, prospects of development», *Yevropeyskyi vektor ekonomichnoho rozvytku*, vol. 1(8), pp. 19–25.

6. Kovalchuk S. V. and Hrodovskyi O. V. (2010), *Innovatsiina paradyhma formuvannia ekonomichnoi stratehii pidpriemstv: monohrafiia* [Innovative paradigm of formation of economic strategy of enterprises: a monograph], KhNU, Khmelnytskyi, Ukraine.

7. Chernomaziuk A. H. and Stadnyk V. V. (2010), «Modern trends in the development of domestic engineering and its resource determinants», *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu*, vol. 2(6), pp. 91–99.

8. Shapurov O. O. (2009), «Status and trends of mechanical engineering development», *Aktualni problemy ekonomiky*, vol. 3, pp. 57–63.

9. Lisnichuk O. A. (2012), «Matrix of rehabilitation capacity and selection of sanitation strategies for machine-building enterprises of Ukraine», *Visnyk ZhDTU*, vol. 3(61), pp. 321–324.

10. Husieva Yu. Yu. and Hrebenikova O. V. (2008), «Development of a model for diagnosing the financial condition of machine-building enterprises using discriminant analysis», *Ekonomika ta upravlinnia pidpriemstvamy mashynobudivnoi haluzi: Problemy teorii ta praktyky*, vol.3(3), pp. 15–24.

11. Voronkova A. E. (2006), *Diahnostyka stanu pidpriemstva: teoriia i praktyka* [Diagnosis of the state of the enterprise: theory and practice], INZhEK , Kharkiv, Ukraine.

12. Zymyn N. E. (2002), *Analyz y dyahnostyka fynansovoho sostoianiya predpriaty : ucheb. Posobyе* [Analysis and diagnostics of financial condition of

enterprises], Ynfra-M, Moscow.

13. Sheremet A. D., Saifulyn R. S. and Nehashev E. V. (2000), *Metodyka finansovoho analyza* [Methodology of financial analysis], YNFRA–M, Moscow.

14. Pryimak S. V. (2007) Diagnostics of the financial condition of the enterprise in the system of controlling, Ph.D. Thesis, Global economy, DU «Instytut ekonomiky ta prohnozuvannia NAN Ukrainy», Kyiv, Ukraine.

15. Smetaniuk O. A. (2005), «Methodology for diagnosing the crisis of an enterprise by assessing the indicators of financial condition in the context of organizational changes», *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu (Visnyk Tekhnolohichnoho universytetu Podillia)*, vol. 6, no. , pp. 128–131.

16. Horodnia T. A. and Yavtukhovska I. V. (2013), «Diahnostyka finansovoho stanu pidpriemstva», *Naukovyi visnyk NLHU Ukrainy*, vol. 23.16, pp. 207–212.

17. Dubrov A. M., Mkhytarian V. S. and Troshyn L. Y. (2003), *Mnohomernyye statystycheskiye metody* [Multidimensional statistical methods], *Fynansy y statystyka*, Moscow.